

Forskningsprogrammet

Udsathed og
Chanceulighed

Indholdsfortegnelse.....	2
Samfundsmæssig relevans	4
Forskningsprofil.....	7
Langsigtet vision.....	8
Aktuelle fokusområder	9
Organisering af forskningsprogrammet	10
Samspil med grunduddannelser og efter-videreuddannelse	10
Nationale og internationale samarbejdspartnere og netværk	11
Internationalisering	12
Formidling og synlighed	13
Kvalitetssikring i programmet	13
Referencer	15

Fokus for forskningsprogrammet er, hvordan udsathed fremtræder og opleves af familier, børn og unge i udsatte positioner. Omdrejningspunktet for vores arbejde er således undersøgelser af, hvorledes strukturel, økonomisk og social ulighed har betydning for trivsel og livschancer, med henblik på at styrke velfærdsprofessioner og vidensgrundlaget i tilknyttede uddannelser. Herudover forsker vi i, hvorledes eksempelvis etniske, kulturelle eller sociale forskelle kan forårsage chanceulighed i dagtilbud, skoler eller blandt de studerende på ungdoms- og videregående uddannelser.

Forskningsprogrammet tilbyder tværfaglig, anvendelsesorienteret og praksisnær forskning med udgangspunkt i konkrete udfordringer fra praksis, fx daginstitutioner, skoler, asylcentre eller ungdomsuddannelser. Vi arbejder med samfundsrelevante problemstillinger, som betragtes ud fra nye perspektiver, og vi tager svære spørgsmål omkring samfundets svage borgere op og udfordrer de gængse opfattelser af udsatte borgeres position og muligheder.

I ethvert samarbejde inddrager vi borgerne selv i samskabende processer. Vi ser børn, studerende, familier og professionelle som vores vigtigste kilder til ny viden og har således stort fokus på, at borgeren skal høres som individ og ikke blot som tal i en statistik, da netop disse socialt udsatte eller på anden vis svage eller udfordrede borgere ofte ikke selv har mulighed for at gøre deres stemme gældende i det offentlige rum.

Programmet er desuden del af Nationalt videncenter om Udsatte Børn og Unge (NUBU), der er et omdrejningspunkt for arbejdet med udsatte børn og unge på tværs af professionshøjskoler, forskning og praksis. Videncenterets formål er at opbygge, udvikle og formidle viden om udsatte børn og unge.

Docent

Tanja Miller

tnm@ucn.dk / 72 69 03 34

Programleder

Trine Lolk Haslam

tlh@ucn.dk / 72 69 03 33

NUBU Fellow

Thomas Thyrring Engsig

tte@ucn.dk / 72 69 06 27

[Hjemmeside Udsathed og chanceulighed](#)

Samfundsmæssig relevans

Med FORSK 2025 er der givet et solidt grundlag, hvorpå forskningsprogrammet kan formulere sine visioner og virkemidler. I FORSK2025 (Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2017) argumenteres der for, at ydelser i den offentlige sektor gennem strategisk forskning vil kunne udføres gennem et styrket videngrundlag.

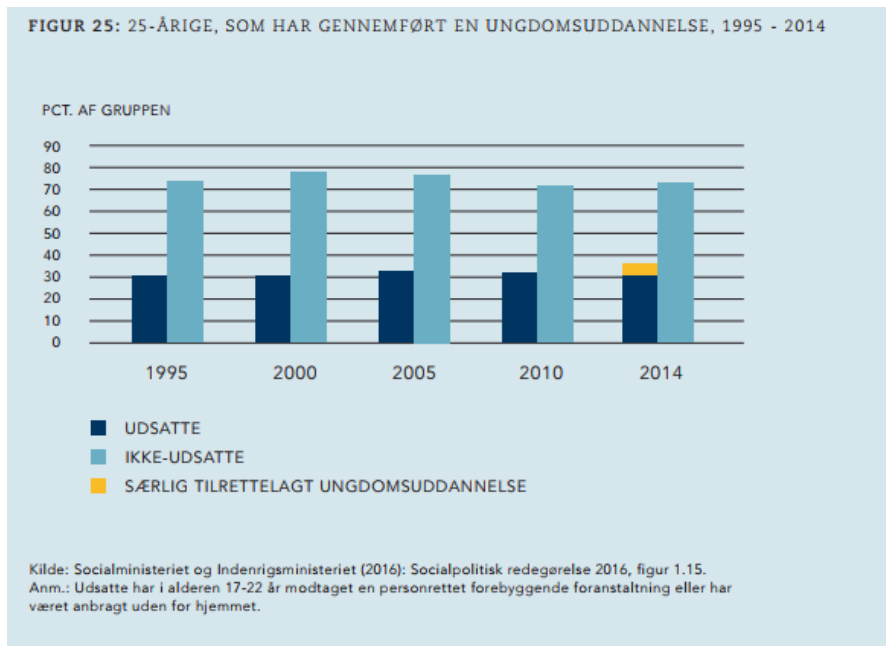
”Der er store uudnyttede potentialer på en række områder, hvor de offentlige indsatser i utilstrækkeligt omfang er videnbaserede. Særligt i forhold til kernevelfærdsområder som skoler, daginstitutioner og de specialiserede socialområder er der markant efterspørgsel efter ny viden, der er målrettet sektorenes videnbehov, og som nyttiggøres (skaleres) bredt. På andre områder er videnomsætning i samspil mellem forskere, erhverv og myndigheder vigtig for at sikre ”smartere” og mere effektiv offentlig regulering, finansiering, ledelse og organisering, som ikke bremser, men fremmer væksten” (Styrelsen for Forskning og Uddannelse, 2017, s. 12).

Et af de områder der i FORSK25 udpeges som særlige vigtige, er kampen mod chanceuligheds betydning for opvoksende generationer. Uddannelse er afgørende både for den enkelte og for samfundet. Uddannelse bidrager til vækst, velfærd, medborgerskab og udsyn. Uddannelse begynder allerede i vuggestuen og det er derfor vigtigt at udforske, hvordan dagtilbud, skole mv. indrettes for at kunne understøtte, at alle trives og udnytter deres potentialer. En særlig gruppe i befolkningen er her ekstra vigtig – nemlig børn og unge, der underpræsterer fordi de lever i udsatte familier eller i familier med et svagt læringsmiljø.

Vi ved, at de tidligere år er afgørende for børns udvikling, livsduelighed og læring gennem hele livet. Dagtilbud af høj kvalitet er derfor af stor betydning i forhold til at sikre fundamentet for børnenes videre vej gennem livet og i uddannelsessystemet. Udsathed og chanceulighed ønsker at medvirke til udvikling af redskaber til tidlige, videnbaserede indsatser, der understøtter børns trivsel, udvikling og læring, bl.a. i dagtilbud og skole i samarbejde med praksis.

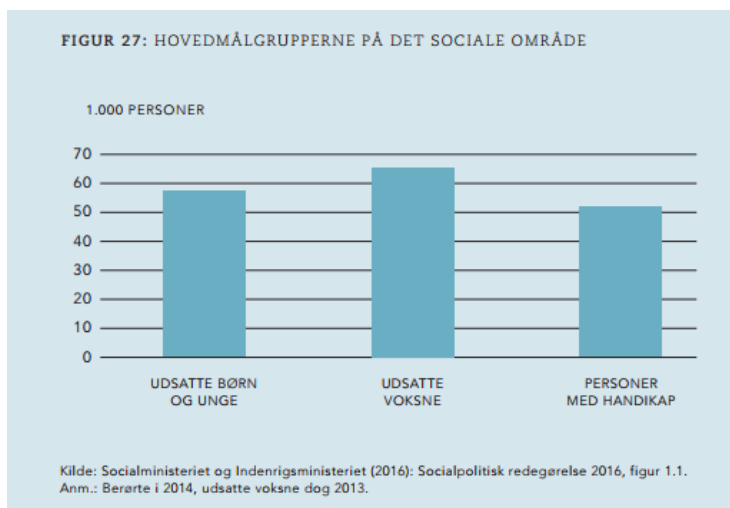
I grundskolen er det fortsat således, at en stor andel af elever i gruppen af de fagligt svageste sakker bagud i dansk, læsning, matematik og naturfag. Færdigheder i disse fag er en forudsætning for børn og unges videre uddannelse og senere beskæftigelsesmuligheder, hvorfor netop denne ulighed i adgangen til samfundets goder er noget vi i programmet ønsker at sætte fokus på at undersøgt og forbedret gennem forskningsindsatser.

Som nedenstående figur viser, er der et stort efterslæb, når det gælder at få alle med på uddannelsesvognen. Vores uddannelsessystem understøtter ikke mønsterbrydere. Som nævnt, er dagtilbud, skole og uddannelse af høj kvalitet samt tidlige indsatser vigtige, når der gælder om at bryde mønstre. Vi ved bare lidt om hvad der virker for hvem, og savner grundlæggende viden om, hvordan udsatte familier, børn og unge selv ser muligheder og forandringspotentialer.

Figur 1: FORSK25 s.

Socialt udsatte grupper har en særlig bevågenhed i programmet "Udsathed og Chanceulighed", da både dårlig økonomi, lav tilknytning til arbejdsmarkedet, helbred og mental sundhed, uddannelsesnivea, personlige livskriser og traumer kan positionere os alle i udsatte positioner. Men grupper i samfundet, der fødes ind i belastede livsomstændigheder, er i en særlig risiko for at bringe livsudfordringer med sig til næste generation. Det er dog værd at bemærke, at der er flere, der klarer sig godt trods risiko og belastninger, end der forbliver en del af den marginaliserede gruppe. (Ejrnæs, 1999). Nedenstående figur viser omfanget af udfordringen.

Figur 2: FORSK 2015 s.

Der mangler dog viden om, hvordan man bedst muligt kan hjælpe den enkelte og viden om, hvordan udsatte grupper ser på egen situation og gennem involvering kan byde ind med løsningsforslag. En forskningsindsats inden for sociale forhold og sammenhængskraft kan bidrage til, at de

---

borgere, som har de største udfordringer, i højere grad kan opnå et selvstændigt og meningsfuldt hverdagsliv og dermed blive et aktiv for os alle.

De samfundsmæssige udfordringer med at inkludere alle borgere i samfundet i form af aktiv deltagelse i samfundet og udfoldelse af borgerrettigheder er i stigning. Den stigende kompleksitet i samfundet generelt producerer nye risici for eksklusion af borgere i udsatte positioner. Fx vil et svagt uddannelsesniveau udgøre en del af en sådan positionering, og dermed give øget risici. Arbejdsløshed, sygdom, livskriser, tab, fattigdom, dysfunktionelle relationer, misbrug og kriminalitet er alle eksempler på sådanne positioner. Med denne grundopfattelse af udsathed, efterlades der et håb om forandringer. At befinde sig i en vanskelig situation behøver ikke at være på livstid. Den mørke side af grundantagelsen er på den anden side, at alle kan risikere at befinde sig i en udsat position i et livsforløb. Forskningen viser dog, at det ikke er tilstrækkeligt at beskæftige sig med udsathed som et dynamisk fænomen, da der kan konstateres en ganske solid mekanisme, der reproducerer sociale udfordringer fra den ene generation til den næste. Derfor arbejder dette forskningsprogram med afsæt i eksklusions-, marginaliserings- og diskriminationsmekanismer med fokus på, hvilken rolle professionerne spiller i denne reproduktionsproces. Det dynamiske element forsøges behandlet gennem anvendelse af den økologiske model for menneskers udvikling (Bronfenbrenner, 2006), som åbner for forståelse af hvilken betydning historiske forandringer i samfundet betyder for udsathed og forebyggelse i den forbindelse:

“With free health care through The national Health System, with an extensive system of social benefits in place and with free education from pre-school to pre-university, worries about ‘academic survival’ have gradually replaced worries about ‘daily survival’ for many parents and children in the country” (Siraj, 2014, s. 29)

Netop forandringer i disse grundlæggende forudsætninger peger på chanceulighed i forhold til uddannelse, som et vigtigt felt at beskæftige sig med i programmet. Ulighed i forhold til uddannelse udgør en væsentlig faktor i forståelsen af, hvordan social ulighed reproduceres fra den ene generation til den næste.

Nordjylland betegnes som et udkantsområde, og er kendetegnet ved lav uddannelsesfrekvens, relativ stor arbejdsløshed, relativt mange førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere samt en relativ stor andel af fattige (Arbejdernes Erhvervsråd 2011). Derfor samler der sig en interesse om undersøgelser af udkantsområdets særlige udfordringer for professionerne og professionsuddannelser. En forudsætning for tidlig indsats og professionelle forebyggende indsatser, er løbende at skabe valide data om omfang af og karakteristika ved udsatte borgere. Det er ligeledes en forudsætning at have faktaviden om unges uddannelsesbehov lokalt for at kunne matche behovene for uddannelse i et udkantsområde.

Med en stigende politisk opmærksomhed på bekæmpelse af den negative sociale arv og på styrkelse af social mobilitet på de videregående uddannelser, er det nødvendigt at skabe nye forståelser af grundlæggende mekanismer, der dels opretholder ulighed og dels skaber mobilitet i praksis.

Eftersom tværfagligt samarbejde ansues som en del af løsningen på velfærdsinstitutionernes opgaver, er der behov for at undersøge, hvordan forskellige måder at organisere det tværfaglige samarbejde på fører til forskellige valg af konkrete sundheds-, sociale og pædagogiske indsatser. Dertil knytter sig en forskningsinteresse i at undersøge, hvordan udsatte børn og deres familier oplever og vurderer indsatser og samarbejdets betydning herfor.

Videregående uddannelser har i mange år været betragtet som væsentlige i forbindelse med at skabe social mobilitet, hvilket forskningsmæssigt har været undersøgt gennem begreber som fx mønsterbrydere og chanceulighed. Det ser imidlertid ud til, at de videregående uddannelser ikke i samme grad som tidligere formår at opfylde denne samfundsopgave (Csonka, 2016), hvorfor der er skabt grundlag for at undersøge, hvilke strukturelle og kulturelle barrierer i professionsuddannelserne, der kan forklare, hvorfor unge med svag forældrebaggrund ikke i samme grad som tidligere kan profitere af professionsuddannelserne.

Forskningsprofil

Det centrale forskningsspørgsmål afspejler bredden i forskningsprogrammet. Projekter er kategoriseret gennem tre hovedspor: Udsathed i hverdags- og professionsperspektiv, Chanceulighed i dagtilbud, skole og uddannelse og ph.d.-projekter.

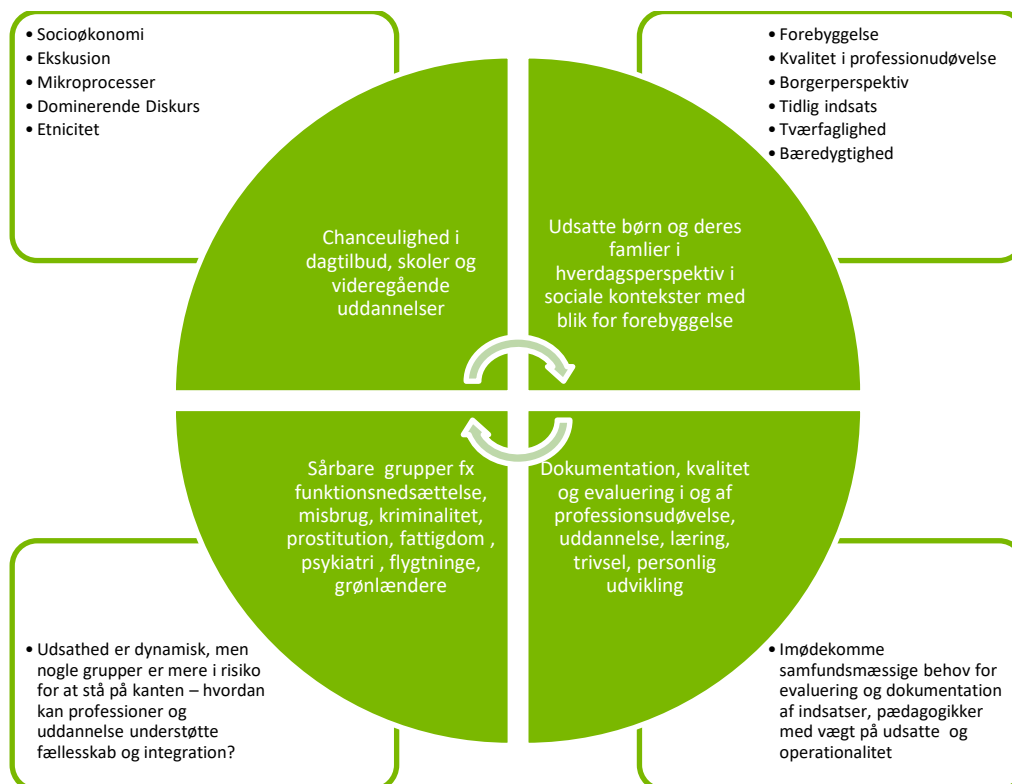
Det overordnede forskningsspørgsmål lyder:

Hvordan kan viden om strukturel, social, økonomisk og kulturel ulighed i samfundet bidrage til udvikling af professioner og professionsuddannelse med et særligt fokus på forståelse af og forklaringer på, hvorledes professioner og professionsuddannelse kan medvirke til at skabe, reproducere og/eller bryde sociale mønstre i samarbejde med det enkelte menneske?

Risiko for stigmatisering og individualisering af problemer er en følgesvend til enhver kategorisering af mennesker i udsatte positioner. Derfor er afgrænsningen af ethvert undersøgelsesobjekt i satsningen betydningsfuld, idet målgruppen netop i denne bevægelse forvandles til et (undersøgelses) objekt. Dette paradoks er en videnskabsteoretisk og metodologisk udfordring for programmet, idet programmets intention er at arbejde med participation og involvering af professionelle og slutbrugere i kritisk praksisrelevant forskning med henblik på at kunne gøre en forskel i praksis.

Arbejdet med at belyse og indløse forskningsprogrammets tematiske problemstillinger understøttes af følgende formål:

- At bidrage til udvikling af et samfunds- og praksisrelevant udsathedsbegreb i samarbejde med studerende, undervisere, forskere og praksisfeltet med henblik på at styrke det pædagogiske og sundhedsfaglige forebyggende arbejde:
- At styrke børne- og borgerperspektivet i forskning
- At undersøge og udvikle slutbrugeres deltagelsesmuligheder i beslutninger om eget liv
- At undersøge og udvikle formative kvalitets- og evalueringsredskaber, der i praksis kan danne ramme om læreprocesser og skabe viden om, på hvilke måder forebyggende indsatser er virksomme og involverende

Figur 3: Bæredygtig læring, relationer, velfærd og vækst

Langsigtet vision

Forskningsprogrammet forventer i løbet af 2018 at have tilendebragt en strategisk proces, der som mål har større fokusering på udvalgte områder. Formålet med forskningsprogrammet er, at styrke uddannelsernes vidensgrundlag samt skabe ny viden i samarbejde med professionel praksis med øje for forandringer. Vores fokus vil i løbet af 2018 være at bidrage til at forske i de væsentlige områder, der er beskrevet i FORSK25. Dette indebærer et tæt samarbejde mellem pædagoguddannelse, læreruddannelse, sygepleje/sundhedsuddannelser samt efter- og videreuddannelse, da forskningen skal kunne bidrage med ny viden om strukturelle årsagsforhold og skabe viden om virksomme metoder til skabelse af større lighed.

En af grundene til et øget samarbejde, er behovet for at kunne kvalificere fondsansøgninger med henblik på hjemtagning af større fondsmidler inden for et/flere af vores fokusområder. Dette i samarbejde med praksis og andre forskningsmiljøer.

Aktuelle fokusområder

Anbragte børn: Forskningsprogrammet arbejder med at bygge et komparativt studie mellem Danmark, Vietnam og Grønland hvor det fælles forskningsspørgsmål er, hvordan opgaven med at opfostre forældreløse børn og børn af forældre, der ikke kan tage sig af dem, gribes an 1) organisatorisk 2) pædagogisk 3) netværk/ community.

Grundlaget for projektet er UCNs engagement i hhv. Grønland og Vietnam. Der samarbejdes med Neuropædagogisk kompetencecenter (pædagoguddannelse), Aalborg Universitet og pædagogseminariet i Nuuk samt med USSH (University of social Science and Humanity) i Hanoi. Neuropædagogisk Kompetencecenter v/ Anni Mortensen ph.d. som er tilknyttet forskningsprogrammet, Tanja Miller og professor Erik Laursen samarbejder med 8 børnehjem i Grønland. Der vil ikke blive foretaget ny forskning om danske forhold, men udarbejdet et forsknings review. Hovedspørgsmålet er: How to transform orphanage to Social Centers? Dette hovedspørgsmål vil blive undersøgt forskelligt afhængig af kontekst men alle tre studier forholder sig til 1) relationers betydning 2) muligheder for læring/uddannelse 3) hvordan arbejder der pædagogisk med udvikling af børn/unges autonomi via deltagelse og medbestemmelse?

Asyl/flygtninge området: Forskningsprogrammet har i et samarbejde med act2learn, Pædagoguddannelsen og Internationalt Kontor samt Asylcenter Vesthimmerland sat gang i en proces der som endemål har et større forskningsprojekt. Forskningsspørgsmål drejer sig hvordan ventetiden for asylansøgere kan gøres meningsfuld og indeholde elementer af læring. Strategien er kaldt en dobbeltstrategi, da asylansøgeren, uanset om et der opnås opholdstilladelse eller ej, gerne skal få en oplevelse af empowerment gennem sit ophold på et asylcenter. Der er i et samarbejde med medarbejdere og ledere på Asylcenter Vesthimmerland udvalgt tre fokusområder. 1) Hverdagsliv – hvordan er dagen organiseret og hvordan opleves/vurderes dette af asylansøgere? 2) Uledsagede børns skolegang 3) Hvilke kompetencer er vigtige at have som medarbejder i et asylcenter – herunder opfattelse af opgaven. Forskningsdesignet er aktionsforskning og p.t. deltager 7 medarbejdere fra hhv. Pædagoguddannelsen, Jordemoderuddannelsen, Internationalt kontor og act2learn. Der er endnu ikke tilknyttet et internationalt forskningsmiljø.

Kvalitet i dagtilbud: Forskningsprojektet modsvarer behovet for viden om kvaliteten i danske dagtilbud, og hvordan den kan fremmes.

Der mangler ifølge Uddannelses- og forskningsministeriet (2017) forskningsbaserede, empiriske og repræsentative afdækninger af, hvilke forhold der bidrager til god kvalitet i dagtilbuddene, samt hvad der er de danske dagtilbuds styrker og svagheder.

Projektet gennemføres i samarbejde med en række kommuner, hvor ECERS-3 (Early Childhood Environment Rating Scale) anvendes i observationer, hvor der på et meget sikkert grundlag producerer baselines for kommunerne. De angiver en aktuel status for kvaliteten i dagtilbud og viser hvilken effekt dagtilbud af høj kvalitet kan have for børns trivsel, inklusion og læring.

Projektet udvikler forskningsbaserede pejlemærker for, hvordan der gennem pædagogisk udvikling og tidlig indsats i samspil med hjemmene læring skabes læringsmiljøer, der reducerer læringsulighed og favner alle børn.

Skole og overgange

Forskningsprogrammet har fokus på, hvorledes udsatte positioner og chanceulighed kommer til udtryk i elevens møde med skolen, samt hvorledes skolen på den ene side bidrager til at overkomme og håndtere udsathed og chanceulighed, og samtidigt bidrager til at opretholde og konsolidere strukturer og mekanismer, der skaber chanceulighed såvel som udsatte positioner. En del af afsættet for forskningen vil være sammenhængen mellem børn og unges sociale baggrund, risikofaktorer og deres muligheder for at deltage, trives og klare sig godt i skole, uddannelse og pædagogisk praksis. Det vil sige, at forskningen skal skabe viden om, hvad der i skole, uddannelse og pædagogik skaber vilkårene for social retfærdighed, lighed og rimelighed i fordelingen af ressourcer og anerkendelse af børn og unges særlige forudsætninger og behov for deltagelse, læring, dannelse og trivsel.

I en anerkendelse af at chanceulighed og udsatte positioner ikke opstår uden for betydningsfulde kontekstuelle faktorer og således altid er indlejrede i kulturel og pædagogisk praksis, vil forskningsprojekter bl.a. forekomme indenfor rammerne af fagdidaktiske, pædagogiske, almen- og specialpædagogiske praksisser og forståelsesrammer.

Forskningsprogrammet har et særligt fokus på overgange, det vil sige elevers bevægelser mellem eksempelvis dagtilbud og skole, almen- og specialpædagogiske sammenhænge samt folkeskole og ungdomsuddannelse. Særligt børn, elever og unges oplevelser af kontinuitet og brud, samt de betydninger for deltagelsesmuligheder, trivsel, læring og oplevelser af at høre til, som overgange kan afstedkomme er i fokus.

Organisering af forskningsprogrammet

Programmet er organiseret med en docent og en programleder. Docenten er ansat i en delt ansættelse mellem pædagoguddannelsen og FoU-afdelingen. Docenten refererer ledelsesmæssigt til uddannelseschefen på pædagoguddannelsen.

Programleder er ansat i forsknings- og udviklingsafdelingen med reference til forsknings- og udviklingsdirektøren.

Desuden har programmet tilknyttet UCNs NUBU Fellow, der er ansat halv tid i NUBU og halv tid i læreruddannelsen.

Forskningsprogrammet er en del af forsknings- og udviklingsafdelingen og har således tilknyttet kompetencer fra konsulenterne inden for fundraising, kvalitetssikring, datasikkerhed, retningslinjer for ansvarlig forskningspraksis mv.

Samspil med grunduddannelser og efter-videreuddannelse

Programmet er kontinuerligt optaget af et tæt samspil med grunduddannelser, samt efter- og videreuddannelsen. Dette arbejdes der med på flere områder:

Docenten er via halvtidsansættelse på pædagoguddannelsen i tæt og naturligt samarbejde hermed, idet docenten har en central rolle på uddannelsen i forhold til strategiske beslutninger vedrørende forskningsarbejdet samt arbejder med kvalitetssikring af uddannelsens forskningsprojekter. Der er således løbende dialog om centrale relevante emner, der er gensidigt interessante.

Programmet arbejder i tæt samarbejde med uddannelseschefer, studieledere, områdedirektører og FoU-koordinatorer forud for igangsættelse af nye initiativer i programmet, samt løbende i forhold til muligt spinoff til efter- og videreuddannelse. Vi arbejder med projekter, der kan være generet fra såvel praksis, uddannelse som programmet. Alle igangsatte projekter involverer medarbejdere, såvel med som uden formelle forskningskompetencer, fra uddannelser og/eller efter- og videreuddannelse og har et indhold, der er med til at understøtte uddannelsernes videngrundlag. Gennem projektdeltagernes tilknytning til grund- samt efter- og videreuddannelsen, arbejdes der løbende med at sikre et godt vidensflow og vidensspredning til såvel praksis som uddannelse og forskning.

Inddragelse af studerende

Studerende deltager i programmets forskningsaktiviteter, der hvor det er muligt, gennem de projekter, der kører.

Studerende inddrages:

- Gennem undervisningen, hvor undervisere inddrager viden fra egne forskningsprojekter i undervisningen.
- Via projektskrivning, hvor de studerende knytter en opgave til projektet og anvender data til eget projekt også.
- Som dataindsamlere, hvor de studerende er medindsamlere af data til forskningsprojektet.
- Som genstand for forskningen, hvor de studerende selv er del af det der undersøges
- Som sparringspartnere, hvor studerende fx inddrages ved at blive spurgt til råds om forskellige perspektiver i forhold til forskningsprojektet

De studerende bidrager på denne vis til forskningsprojekterne mens de på forskellig vis tilegner sig viden om og kompetencer med forsknings- og udviklingsarbejde.

Nationale og internationale samarbejdspartnere og netværk

Forskningsprogrammet arbejder løbende på at opbygge og vedligeholde både forpligtende og mere løse netværk nationalt og internationalt.

Nationale forskningsnetværk:

Institut for læring og filosofi, AAU:

- Forskningsmiljøet 'Uddannelsesforskning og Evaluering' v/ professor Palle Rasmussen,
- Forskningsmiljøet 'Ungdomsforskning' v/ lektor Naomi Katnelzon,
- Forskningsmiljøet 'Eksklusion og udstødelse' v/ professor Iben Jensen.

Institut for sociologi og sociale forhold, AAU: Forskningsmiljøet 'Udsatte børn' v/ professor Erik Laursen

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, AAU i København v/professor Inge Bryderup

Institut for Kommunikation og Psykologi, AAU v/professor Lene Tanggaard Pedersen, lektor Thomas Szulevicz og lektor Mogens Jensen

Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, RUC: Center for daginstitutionsforskning v/ lektor Annegrethe Ahrenkiel.

Institut for Psykologi og uddannelsesforskning, RUC: Forskningsprogrammet 'Livslang læring' v/professor Henning Salling Olesen.

Nationalt Videncenter for udsatte børn og unge (NUBU). En sammenslutning af forskere fra UC sektoren.

VIA, Center for forskning og udvikling v/Docent Anne Marie Anker Willumsen

University college Lillebælt, Center for Inklusion og Hverdagsliv i Anvendt Velfærdsforskning v/Programleder Ida Schwartz

Internationale forskningsnetværk:

Center for equality in education, Manchester University v/ IP Alan and Kirstin Kell.

Chapell Hill – Early Childhood environment rating schale. Clifford, Harms og Debby.

Comparative and International Education Society – Inclusive European interest group

Dept. of education, communication and learning, Gøteborg University v/ Sonja Shiridan og IP Ingrid Pramlin (early childhood).

European Educational Research Association – netværk om socialt udsatte, netværk om evaluering og tests.

European Scientific Association on Residential and Family Care for Children and Adolescents – EUSARF – netværk om parenting.

Institute for Early childhood and education, London University v/ IP Iram Siraj and Brenda Taggart.

Nordic Conference Education Research – netværk om videregående uddannelse, netværk om inklusion, netværk om socialpædagogik, netværk om barndom

The Global Ressource institute for inclusive Education, University ag Minnesota

Internationalisering

Forskningsprogrammet samarbejder med forskernetværk i Berlin og Oxford om fælles forskningsprojekt inden for Kvalitet i dagtilbud.

Desuden samarbejdes med National Center for Education og University of Social Science and Humanity i Vietnam i forhold til såvel ph.d. projekt som fælles forskningsprojekt vedrørende anbragte børn.

Formidling og synlighed

Forsknings- og udviklingsresultater afledt af programmet "Udsathed og Chanceulighed" publiceres løbende i relevante nationale og internationale tidsskrifter, nyhedsbreve, publikationer og i symposier på konferencer.

Det forskningsvidenskabelige tidsskrift CEPRAStriben vil desuden være en mulig publiceringskanal for nogle af programmets resultater. For yderligere information se CEPRAdk. CEPRAStriben er optaget i Forsknings- og Innovationsstyrelsens autoritetsliste over videnskabelige tidsskrifter og er derfor en anerkendt kanal for publicering.

Intentionen er, at projekterne under programmerne kan bidrage med input til den politiske diskussion vedr. udsathed og chanceulighed i Danmark bl.a. gennem deltagelse i offentlige medier. Programmet er bl.a. synligt på Facebook.

cepra-sriben

Programmet har en forventning om, at projektdeltagerne deltager i den årlige interne FoU-dag samt eksternt i forbindelse med Forskningens døgn. Ph.d.-studerende er desuden forpligtede til at deltage i månedlige forskningsgruppe/reviewmøder i programregi. Dette er også et tilbud til alle programtilknyttede medarbejdere med og uden formelle forskningskompetencer.

Kvalitetssikring

Programmet har en fast procedure til kvalitetssikring af alle projektaktiviteter. Denne procedure har til hensigt at sikre, at alle projektaktiviteter undergår sparring og faglig vurdering inden opstart samt løbende. Alle projektideer modnes ift. projektgrundlaget, genstandsfeltet og forskningsspørgsmål. Reviewet vurderes ifølge to dimensioner. Den første dimension er processen, herunder vurdering af solid proces, ressourcer/tidsplan (udføres af programlederen). Den anden dimension er på det faglige indhold, herunder forskningsspørgsmål, metode og faglige målsætninger og kontekst, som vurderes af docenten. Derudover er der indlagt kvalitetssikrende initiativer i de kriterier, som FoU midler til programmets projekter tildeles på baggrund af. Derudover afholdes månedlige review/forskningsgruppemøder for alle projektdeltagere og ph.d.-studerende med henblik på at kvalitetssikre og udvikle projekternes materiale. Eksterne oplægsholdere inviteres lejlighedsvist

---

med for at sikre sparring/feedback til de ph.d.-studerende. Møderne har fokus på videndeling, review af materiale og etablering af varierende faglige feedback processer.

Referencer

- Csongo, Agi: Oplæg holdt på UCsj forår 2013 for ledere i UC sektor
- Beck- Jørgensen B. (2011): Forskning og hverdagsliv, *Social kritik* nr. 73.
- Brinkmann, S. (2012): *Kvalitativ udforskning af hverdagslivet*, Hans Reitzels Forlag.
- Ejrnæs M. (2006): *Faglighed og tværfaglighed. Vilkår for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærer og socialrådgivere*, Akademisk forlag.
- Ejrnæs M. og Guldager M. (2008): *Helhedssyn og forklaring*, Akademisk forlag.
- Ejrnæs, M. (2008): Praktikeres holdninger i socialt arbejde – normalitet og afvigelse, Kap. 7, i Bo, A.,(2008) *Udsatte børn – et helhedsperspektiv*. Akademisk forlag
- Ertmann, B, Zeeberg, B., Engholm, G. & Elvang, B. (2005): *En børneforvaltning og dens brugere*, Teori og Metodecentret.
- Flyvbjerg, Bent (2010): Fem misforståelser om casestudiet, i Brinkmann, Svend og Tanggaard, Lene: *Kvalitative metoder - en grundbog*, Hans Reitzels Forlag.
- Guldager, J. og Zeeberg, B. (red.)(2012): *Udsatte børn. Et helhedsperspektiv*, København: Akademisk Forlag.
- Guldager, J. (2008): Helhedssyn – teori og modeller på børne- familieområdet, i Bo, A., Guldager, J. og Zeeberg, B. (red.): *Udsatte børn. Et helhedsperspektiv*, København: Akademisk Forlag.
- Harder, M. og Nissen, M. A. (red.)(2014): *Helhedssyn i socialt arbejde*, Akademisk forlag.
- Højholt, C. (2001): *Samarbejde om børns udvikling. Deltagere i social praksis*, Gyldendal.
- Højholt, C. (red.) (2005): *Forældresamarbejde. Forskning i fællesskab*, Dansk Psykologisk Forlag.
- Højholt, C. (red.) (2011): *Børn i vanskeligheder. Samarbejde på tværs*, Dansk Psykologisk Forlag.
- Jespersen, C. (2006): *Socialt udsatte børn i dagtilbud*, SFI.
- Mehlbye, J. Andersen, J. og Hansen, M. H. (2011): *Opkvalificering af den tidlige indsats. Udvikling og afprøvning af opsporingsmodel*, AKF.
- Mehlbye, J. (2013): *Opkvalificering af den tidlige indsats – ved tidlig opsporing af børn i en socialt udsat position*, Forskningsrapport, KORA.
- Oldrup, H. H. og Vitus, K. (2011): Indsatser over for udsatte 0-3 årige og deres forældre: <http://www.sfi.dk/rapportoplysninger-4681.aspx?Action=1&NewsId=3192&PID=9267>
- Ottosen, M. H. et al.(2010): *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2010*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

-
- Ottosen, M.H. et al.(2014): *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014*. SFI.
- Ploug N. (2007): *Socialt udsatte børn identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Rambøll (2013): *Evaluering af projektet opkvalificering af den tidlige indsats i kommunerne*, Slutrapport: *Opsporingsmodellens implementering og effekter*.
- Rasmussen, K. (2004): *Børnene i kvarteret – kvarteret i børnene*, Roskilde Universitetsforlag.
- Servicestyrelsen (2011): *Håndbog om barnets reform* <http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/barnets-reform>
- Schwartz, I, (2014): *Hverdagsliv og livsforløb. Tværprofessionelt samarbejde om støtte til børn og unges livsforløb*, Klim.
- Willumsen E. (2009): *Tverrprofesionelt samarbejd*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Ankestyrelsen (2013): *Underretninger om børn og unge – kommuners gode erfaringer*.
- Arbejderens Erhvervsråd (2013): *Stor stigning i børnefattigdom rammer skævt i Danmark*, AE.
- Bronfenbrenner, Uri & Morris (2006): The Ecology of developmental processes, i W. Damon & R.M. Lerner(eds.): *Handbook of child psychology (6th) Volumen, i Theoretical models of human development (793-823)* New York: Wiley.
- Borge, Anne Inger (2010): *Resiliens – Risiko og sunn utvikling*, Gyldendal Akademisk, NO.
- Collin, F. (2003): *Konstruktivisme*, Roskilde Universitets Forlag.
- Danmark Statistik (2012): *Levevilkår – måling af fattigdom*. Danmarks statistik.
- Green, Jennifer (2007): *Mixed methods in social inquiry*, Jossey-Bass.
- Information (23/9 – 2013): Turen går til UnderDanmark, *Information*.
- Järvinen, Margaretha, Nanna Mil-Meyer (2003): *At skabe en klient. Institutionelle identiteter i socialt arbejde*, Hans Reitzels Forlag.
- Kommunale nøgletal om sociale forhold. 2014. Økonomi og indenrigsministeriet.
- Lausten, Mette, Hansen, Helle, Albæk Nielsen, Alva (2010): *Udsatte børnefamilier I Danmark*, SFI 10:14.
- Madsen, B.(2005): *Socialpædagogik*, Hans Reitzels Forlag.
- Siraj, Iram og Aziza, Mayo (2014): *Social Class and Educational Inequality: The Impact of Parents and Schools*, Cambrigde University Press.

Til Chanceulighed

UCN: UCN strategi 2015 [Internet]. UCN. c2012 . Available from: <http://www.ucn.dk/Default.aspx?ID=4424&q=strategi>.

Miller T.: *Udsathed, tværfaglighed og chanceulighed i uddannelse* [Internet]. http://www.ucn.dk/Forside/Forskning_og_udvikling/Indsatser/Udsathed-_tværfaglighed_og_chanceulighed_i_uddannelse.aspx: UCN[updated 09.07.2013];

Birgisdóttir, Björg J., Jónsdóttir, Sigríður Hulda, Sigurðardóttir, Anna (2012) : *WATCH: En brugsbog i gruppevejledning*, 1. udgave, ed. Valby: Schultz.

Nielsen JC, Sørensen NU (2011): *Når det er svært at være ung i DK: Viden og råd om unges trivsel og mistrivsel*, Kbh.: CeFU, Center for Ungdomsforskning.

Thorsteinsson HG, Malmstrøm Jensen B. (2010): "*Jeg kommer heller ikke i dag*": Om støtte af sårbare unge i uddannelse, 1. udgave, ed. København: Undervisningsministeriet.

Strange K. (2010): *Frafaldsundersøgelser på professionsbacheloruddannelserne: Inspiration til jer der vil i gang med at lave frafaldsundersøgelser, eller vil have mere ud af de frafaldsundersøgelser I laver*, Kbh.: Danmarks Evalueringsinstitut.

UCN: UCN i tal. 2013 [Internet]. <http://ucnintern.ucn.dk/om-ucn/ucn-i-tal/Sider/default.aspx>: UCN. c2014 [cited 07.03].

Hamshire C, Willgoss TG, Wibberley C.(2013): Should I stay or should I go? A study exploring why healthcare students consider leaving their programme, *Nurse Educ Today*, 33(8):889-95.

Fowler J, Norrie P. (2009): Development of an attrition risk prediction tool, *Br J Nurs.*, 18(19):1194-200.

Knight J, Corbett A, Smith C, Watkins B, Hardy R, Jones G. (2012): "What made me stay?" A review of the reasons student nurses enrolled in a bachelor of nursing programme completed their studies: A descriptive phenomenological study, *Nurse Educ Today*, 32(8):e62-5.

Williams MG (2010): Attrition and retention in the nursing major: Understanding persistence in beginning nursing students, *Nurs Educ Perspect*, 31(6):362-7.

Williamson GR, Health V., Proctor-Childs T. (2013): Vocation, friendship and resilience: A study exploring nursing student and staff views on retention and attrition, *Open Nurs J.*, 7:149-56.

Poorman SG, Webb CA, Mastorovich ML. (2002): Students' stories: How faculty help and hinder students at risk, *Nurse Educ.*,27(3):126-31.

Pitt V., Powis D., Levett-Jones T., Hunter S. (2012): Factors influencing nursing students' academic and clinical performance and attrition: An integrative literature review, *Nurse Educ Today*, 32(8):903-13.

-
- Cameron J., Roxburgh M., Taylor J., Lauder W. (2011): An integrative literature review of student retention in programmes of nursing and midwifery education: Why do students stay? *J Clin Nurs.*, 20(9-10):1372-82.
- Carolan MC, Kruger GB. (2011): Concerns among first year midwifery students: Towards addressing attrition rates, *Contemp Nurse.*, 38(1-2):139-47.
- Crombie A., Brindley J., Harris D., Marks-Maran D., Thompson TM. (2013): Factors that enhance rates of completion: What makes students stay? *Nurse Educ Today.*, 33(11):1282-7.
- Evans DB.(2013): Examining the influence of noncognitive variables on the intention of minority baccalaureate nursing students to complete their program of study, *J Prof Nurs.*, 29(3):148-54.
- Nnedu CC. (2009): Recruiting and retaining minorities in nursing education, *ABNF J.*, 20(4):93-6.
- Dante A., Petrucci C., Lancia L. (2013): European nursing students' academic success or failure: A post-bologna declaration systematic review, *Nurse Educ Today*, 33(1):46-52.
- Loftin C., Newman S., D., Gilden G., Bond M., Lou, Dumas B., P. (2013): Moving toward greater diversity: A review of interventions to increase diversity in nursing education, *J Transcult Nurs.*, 24(4):387-96.
- Eick SA, Williamson GR, Heath V. (2012): A systematic review of placement-related attrition in nurse education, *Int J Nurs Stud.*, 49(10):1299-309.
- Urwin S., Stanley R., Jones M., Gallagher A., (2010): Wainwright P, Perkins A. Understanding student nurse attrition: Learning from the literature, *Nurse Educ Today*, 30(2):202-7.
- Igbo IN, Straker KC, Landson MJ, Symes L, Bernard LF, Hughes LA, et al. (2011): An innovative, multidisciplinary strategy to improve retention of nursing students from disadvantaged backgrounds, *Nurs Educ Perspect.*, 32(6):375-9.
- Mathar H. (2011): *Frafald og fastholdelse af studerende i sygeplejerskeuddannelsen*, Kbh.: Dansk Sygeplejeråd.
- Danmarks Evalueringsinstitut (2011): *Fastholdelse på professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelser: Overblik over bredden af fastholdelsesindsatser og indblik i arbejdet med at opstarte og evaluere dem*, Kbh.: Danmarks Evalueringsinstitut.
- Bandura A. (1997): *Self-efficacy: The exercise of control*, New York: Freeman.
- Nielsen K., Tanggaard L. (2011): *Pædagogisk psykologi: En grundbog*, Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Carpenter S. (2007): *A comparison of the relations of students' self-efficacy, goal orientation, and achievement across grade levels: A meta-analysis [dissertation]*. <http://summit.sfu.ca/item/2661>: Simon Frasier University.
- Mills N., Pajares F., Herron C. (2007): Self-efficacy of college intermediate french students: Relation to achievement and motivation, *Language Learning*, 57(3):417-42.

Breso E., Schaufeli W., Salanova M. (2011): Can a self-efficacy-based intervention decrease burn-out, increase engagement, and enhance performance? A quasi-experimental study, *Higher Education: The International Journal of Higher Education and Educational Planning*, 61(4):339-55.

Davidson OB, Feldman DB, Margalit M. (2012): A focused intervention for 1st-year college students: Promoting hope, sense of coherence, and self-efficacy, *J Psychol.*, 146(3):333-52.

Schwarzer R.: General perceived self-efficacy [Internet]. <http://userpage.fu-berlin.de/health/self-scal.htm>: . c2012 [updated 14.02.2012]; [cited 2014.07.03].

Hansen, Erik Jørgen (2015): *Social Mobilitet – Drøm, realitet, illusion*, Hans Reitzels Forlag.

Chanceulighed – samtaler

Asterix, nr. 22 (2005): *Hvad du troede du vidste om social arv*, Hentet 28.01.2015 på <http://edu.au.dk/fileadmin/www.dpu.dk/aktuelt/magasinetasterisk/udenforhierarki/nr22april2005/050406115523-amp-type-doc.pdf>

Education at a Glance (2014): OECD Indicators, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2014-en>

Fastholdelse på professionsbachelor og erhvervsakademiuddannelser – Overblik over bredden af fastholdelsesindsatser og indblik i arbejdet med at opstarte og evaluere dem, Rapport fra EVA (2011), Hentet den 28.01.2015 på <http://www.eva.dk/projekter/2010/indsatser-til-fastholdelse-af-studerende/projektprodukter/fastholdelse-pa-professionsbachelor-og-erhvervsakademiuddannelserne>

Forskningskortlægning af håndterbare forhold til gavn for fastholdelse, øget optag og forbedrede resultater i erhvervsuddannelserne, Rapport fra Dansk Clearinghouse (2014), Hentet den 28.01.2015 på http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Udgivelser/Clearinghouse/Ebog_-_Fastholdelse_i_Erhvervsuddannelserne_-_final.pdf

Frafald på læreruddannelsen, Rapport fra EVA (2013), Hentet den 28.01.2015 på <http://www.eva.dk/projekter/2009/frafald-paa-laereruddannelsen/projektprodukter/frafald-pa-laereruddannelsen.-en-undersogelse-af-arsager-til-frafald>

Frafaldsundersøgelser på professionsbacheloruddannelserne. Rapport fra EVA (2010), Hentet som pdf-fil på internettet den 28.01.2015. Hentet den 28.01.2015 på <http://www.eva.dk/projekter/2010/frafaldsundersogelser-paa-professionsbacheloruddannelserne/projektprodukter/frafaldsundersogelser-paa-professionsbacheloruddannelserne/view?searchterm=frafaldsunders%C3%B8gelser>

Unges veje mod ungdomsuddannelserne, Rapport fra Center for ungdomsforskning (2007), Hentet 28.01.2015 på http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Vejl/PDF08/Publikationer/070101_de_unges_vej_mod.pdf

Bruun, Hans Henrik (2013): *Max Weber*, Jurist og økonomforbundet.

Busch, A. M. & Bang, M. B. (2014): *Formelle samtaler mellem undervisere og studerende på UCN*, Rapport fra UCN Forskning og Udvikling.

Christoffersen, Mogens Nygaard: *Risikofaktorer i barndommen og social arv -særligt med henblik på mishandling og vanrøgt.*

Dahler- Larsen, Peter og Krogstrup, Hanne Kathrine (2003): *Nye veje i Evaluering*, Systime.

Ejrnæs, Morten m.fl. (2004): *Social arv, social opdrift*, Akademisk Forlag.

Hansen, Erik Jørgen (2003): *Uddannelsessystemerne i sociologisk perspektiv*, Hans Reitzels Forlag.

Munk, Martin (2014): *Evaluering af studiepraktikken i Region Nordjylland*, Region Nordjylland.

Pless, Mette (2009): *Udsatte unge på vej i uddannelsessystemet*, Ph.d.-afhandling.

Ramian, Knud (2012): *Casestudier i praksis*, Hans Reitzels Forlag.

Wenger, Etienne (2004): *Praksisfælleskaber: læring, mening og identitet*, Hans Reitzels Forlag.